

criar animals, com conills, i especialment peixos', 'aquari de peixos' > *viver*, que en català ha continuat amb aquests sentits i d'altres anàlegs, com ara 'planters de plantes i arbres joves'; o bé es diu de llocs on hi ha coses d'aigua com a basses i sovint es dóna en la toponímia menor o en quasi-topònims que han estat identificats amb fonts o paratges fluvials (vegeu *DECat.* VIII, 318b22-319a50). S'hi donen exs. com *Gorg del Viver*, *Toll del bibé*, etc.

*Viver de Segarra*, poblet del municipi de Sant Ramon de Portell (Segarra).

*PRON. bibé* (oït a Freixenet, Casacuberta, c. 1920). En una sèrie de documents del monestir de Santes Creus relacionats amb algunes localitats de la Segarra, com ara Montoliu, Cervera, Alta-riba, apareixen uns personatges procedents de Viver, que identifiquem amb el poble en qüestió: 1110, *Bertrand de Viver*; 1161, *Arnaldi de Vivario*; 1174, 1194 *Bernardi de Viver*; 1183, *Bereng. de Viver* (*El Llibre Blanch de Santes Creus*, ed. F. Udina Mart., p. 32, 104, 183, 361); 1359, *Viuer* (*CoDoACA* XII, 54).

*Viver de Serrateix*, poblet del municipi de Viver i Serrateix (Berguedà), a l'extrem oriental del terme.

*PRON. bibé* (oït a Serrateix i a Viver, J.Cor. 1932).

*MENC. ANT.* 938: *Vivario* (Abadal, *Cat. Car.* 164.18); 983, 1011: *in Viver* (Serra, *PinósMipl.* III, 90, *MarcaHispan.* 981); 988: *Castro Vivarium* (Moreau, citat amb *Serrateix*, s. v.); segons nota CCandi (*BABL* IX, 119, n. 3) l'any 1290 hom disputava si els termes dels castells de Viver, Serrateix, Castelladral, etc. pertanyien a la vegueria de Bages o a Berga; altrament *Viver* s'esmenta en docs. de 1340, 1365, 1420 (Serra, op. cit. III, 90 ss.); 1359: *castell de Viver* (*CoDoACA* XII, 65).

*Viver* és una partida en el terme de Montblanc (Conca de Barberà) i hi és, a més, el *pla de Viver* (*GrGeogrComCat.* IX, 308, 96); sembla referir-s'hi *font del Viver*, que apareix en una afrontació de 1054 i de 1067 (*Liber Feud. Major*, I, 267-8).

Notem a més: *es Viver* es diu d'un barri als afores de la ciutat d'Eivissa, i també d'un de Palma de Mallorca (*GrEncCat.* s. v.); JCor. anota *el Viver*, nom d'una partida prop de l'*Estany Negre* en el terme d'Angostrina (Alta Cerdanya, 1958, XXIII, 105.19), i *els Vivers* prop de l'*Estany Llat* (id., 104.24); *el Vivé(r)* en el terme de *Torre d'en Domenge* (Alt Maestrat, 1961, XXVIII, 137.7), *Font i Barranc del Viver* a Lluçena, (Alcalatén, 1961, XXIX, 108.2), i *Viver* a Penàguila (Comarca d'Alcoi, 1963, XXXV, 43.8); i a l'horta de Canals (comarca de Xàtiva, *AlcM*). Hi ha *Can Viver* en el terme de Vacarisses (Vallès Occ.) i restes de *Can Viver de Torrebonica* a Terrassa (*GrGeogrComCat.* VI, 103.94).

Altrament, apareix en doc. val. de 1276 *Viver* (MtzFerrando, *Cat. Doc. Val. AAA*, II, 23) amb refe-

rència al poble amb aquest nom a la zona cast. arag. d'Alto Palancia, dit avui *Vivel*; Natividad Nebot en el seu llibre, *Top. del Alto Mijares i del Alto Palancia* (Castelló de la Pl., 1991, 257), ens informa dels exs. antics de 1380 i 1381, *Bivel i Viver*, afegint que actualment es diu *Viver de las Aguas* «porque tiene abundantes manantiales»; hi dóna, a més, altres topònims amb aquest nom en d'altres bandes d'Espanya.

*El Viver*, municipi del Fenollet, de llengua occitana (grafiat *Lo Vivièr*); ben documentat: 1141: *G. de Viver, Vivers*; 1142: *Viver*; 1154: *A. de Vivariis*; 1214: *R. de Viverio, P. E. de Viveritis*; 1259, 1423: *Vivarium*; 1395: *el Viver*; 1706, 1749: *Le Vivier* (Ponsich, *Rep. Top.* 176).

*Vivers*, municipi del Vallespir, a l'esquerra del Tec; en el seu terme hi ha, a més, la *ribera de Vivers*; pron. *bibés* (oït a *Llauró*, JCor. 1960, XXVII, 65); ja apareix en el S. X: 987: *Vivers*; 1009: *Vivarios*; 1142: *Viver* (sic); 1311, 1326: *castrum de Vivariis*; 1530, 1628, 1632: *Vivés* (Ponsich, *Rep. Top.*, 91); 1359: *Vivers* (*CoDoACA* XII, 120); 1267: *Viuers* (Alart, *Priv.*, 290); 1385: *Viverç* (Alart, *Doc. Géogr. Hist.* 17).

Notem a més: *Vivers*, indret en el terme de St. Joan les Fonts (Garrotxa); *Mas dels Vivers*, en el terme de Vallibona (Morella), en el camí de la Joquereta a Turmell (J.Cor. 1930). Altrament hi ha dos despoblats dits *Vivers*, un en el terme del municipi del Campell (Llitera), i un altre en el Pallars Jussà, esmentat en foguejaments del S. XIV, de localització desconeguda (*GrGeogrComCat.* XII, 450. 166).

En dos docs. de 1184, i en un altre de 1185, de Poblet apareix un testimoni que signa: *Durandi de Vivers*, o *Duran de Viers* (*Cart. de Poblet*, 169, 168 i 170). La forma *Viers* suposa *Vi(v)ers*, eliminació per dissimilació.

Finalment, afegim que *Viver* és nom de família: *AlcM* el dóna a Girona, Gombren, Barcelona, Badalona etc. J.G.

#### LA VOLÀ

Llogaret i parròquia a Osona, que havia format municipi, avui agre. al de Sant Pere de Torelló. Era a menys de mig camí des del Coll de Bracons a Sant Pere, que forma partió de la Garrotxa amb Osona; oït allí *la bōlā* (1930, Exc. 180), i en l'enq. de 1953 (XII, 198-200 i *Supl.*); id. a St. Quirze, Casac. (1920).

*MENC. ANT.* S. XI: *Vedola* o *Vetola* (Parassols, *St. Feliu de Torelló*, p. 71); 923: «katri Torellonense in villa q. nominant *Avetola in villare* q. doc. de Ausanio» (*Dipl. Cat. Vic*, § 105); «S. Andrei de *Vezoła, Vetzola, Verzola*» (Pladevall, *llista de parr. vigatanes de Vic*, en docs II, I, III, n. 30). *Princ. S. XIII*: «St. Andreade *Vedola*» (Ripoll Vilamajor, *Monogr.* IV, 3); 1330 i ss.: S.A. de *La Vola* (*Mi.Griera*, 375, 385). Sobre les his-